

Jes Petersen Bovrup

Erindringer og egne oplevelser fra krigen 1914 - 1918

På Sessionen var jeg udtaget til Infanteri 1. Afdeling udfyldningstropper, at møde 1. Dag ved Mobilisering. Den første tur blev dog kun til Aabenrå merkensplads, til hjælp ved Mønstring og Ladning på Jernbanen, af de mange Heste som de indstævnede Landmænd måtte aflevere til Krigsbrug.

Jeg lå så om Natten indkvarteret hos en Borger i Aabenrå, og Næste dag blev jeg hjemsendt til senere ordre. Det var jo heldigt for Selvbinderen var jo allerede kommet i gang.

En 14 dage senere blev jeg indkaldt til Begirkomando i Flensborg, de første 8 dage ezerseret lidt, men derpå undersøgt. Jeg blev erklæret krigsubrugsbar "Aarebrock", hvem der blev glad da jeg blev sendt hjem, var nok min hustru med 4 små børn min Far og mig.

Men allerede nu kom der Budskaber om faldne og sårede fra Vestfronten, og spredte Sorg og Savn ud over hele Nordslesvig. Men jeg fik lov at fejre den første Krigsjul hjemme, men hvor længe var Adam i Paradiset, hen på sommeren blev jeg igen indkaldt, men kom hjem på Ansøgning om Hø og Høstorlov. Først i September blev jeg igen indkaldt og kom til Garnisonen i Rensborg sammen med mange andre Landmænd fra Vest og Sydslesvig, vor Afdeling var på 20 Mand talte mest plattysk, men de talte og forstod også Dansk alle gode Kammerader.

Da Korporalen gik langs vor front og noterede Navn og Adresse standsede han foran mig, dem deroppe fra, i går vel ellers til Danmark på Højskole og Gymnastikhøjskole, men nu lærer vi Tyske Sæder og Tysk Vaabenbrug ikke et Dansk Ord vil tales her, "forstået" Korporalen fik et slag på Skulderen af sin Foresatte med de Ord: Bring nu også dem her færdig i 6 uger. For os Mandskab ikke meget trøstende men belærende.

Under Instruktionerne fik vi tit den meddelelse at Danmark var ventet, der stod altid en Armee parat. Så gik Uddannelsen for sig, med den almindelige besked, jargon og banden og sprutten, vi blev da også taget i Ed.

I den sidste halvdel af den sjette Uge blev vi klædt i Feltgrå og uddannet med "Gevær 98" et nyt.

Så blev det meddelt, at vi fik ingen Orlov, men havde lov til på Søndag at hidkalde vore Hustruer eller Pårørende, for først i næste Uge gik Turen til Rekrutdepot i Frankrig.

Jeg fik også besøg af min Hustru den Eftermiddag, men de dyrebare Stunder, de flyver så rask, og mangt og meget blev drøftet, Stemningen til sidst lidt trykket indtil Togtid. Så anbefalede vi os begge "Den Højestes Varetægt" og skiltes med smil og håb.

Den 5.10.1915 kørte vi så med et langt Militærtog gennem Belgien ind i Frankrig til Leffineurt. Udfyldningsdepot for IX. Armékor. Nu var der ikke mere Sang og Begejstring ved Afgang af et Militærtog, igennem Belgien blev vi hilst med knyttede Næver. Her i Frankrig blev vi så trænet med lange Marchture, der blev også gravet en ny linie Skyttegrave, i de to Måneder vi lå her, jeg havde også søgt om en kort Orlov inden Fronten, men blev i stedet for skilt fra mine Kammerader, og den 13.12.1915 tildelt Hanseterregiment Nr.75 Bremen, sammen med en anden Dansker fra en anden Afdeling.

Vort Regiment var Aktiv med mest unge Mænd fra Bremen uden en Landsmand, Kpm. havde et par dage forud stormet en Breche ind i Franske stillinger, var nu i ro et par dage for at få de lidte Tab udfyldt, de Tyske Lyttvogtere havde opdaget at Franskmanden gravede Minegange under Jorden over mod de gamle tyske Stillinger, derfor blev der stormet.

Da vi var blevet tildelt, holdt Generalen en Lovtale over Kpm. Med de ord, "Som Djævlene havde de stormet frem", nu skulde de også have den Ære at holde Stillingen, nogle talte om, at de unge var vildtberusede.

Efter en dags uddannelse med Håndgranater, blev vi sendt ud i de nye Stillinger, det måtte ske ved nat, for Fjenden havde terrænet under Artilleri-ild.

I den nye Stilling var der kun én stor Fransk Understand, som kunde rumme 100 Mand, den var en 6 m. bred, gik på skrå ned i Jorden afstivet med Grantømmer, der kunne ligge en 10 mand i bredden og i 10 afdelinger dybere nedad, Hulen endte i bunden ud i førnævnte Minegange mod de gamle tyske Stillinger, den udgravede Jord lå ovenpå til Dækning, fra minegangen kom Luftforsyningen.

Hele stillingen lå hele tiden under Artilleriild, så Jorden over Hulen gungrede Dag og Nat. Ved den daglige Vagttjeneste var Granaterne meget generende og træfsikre, en dag slog en 20 cm. Granat ned i Dækningen lige foran os, Jordvægen styrtede ind over os, og så Lufttrykket der smertede længe i Hjerteregionerne, min unge Kammerat fik jeg frigravet, så løb han uden videre til vor sikre Understand.

Jeg og den anden Dansker fik ikke lov at stå Vagt sammen, kun med en ung Bremer. Men ti dage forløb og vi blev afløst og i ro. Det var den 22.12.

Komp. som afløste os, havde slæbt Julegaver og Kjærlighedsgaver fra Bremen med i Stilling, der har måske været for meget Rom iblandt, for hen imod Midnat hørtes tydelig Sang og Skrål ude fra stillingen, som kort efter gik over i den værste Kamptummel og Brag af Håndgranater. Straks blev en Sergent med 15 mand sendt derud med Håndgranater, vi to Danskere blev også purret ud, men alle uden Gevær og Patroner. Da vi nåede derud, var stillingen tom, en halv snes Geværer lå henkastet på Dækningen samt en masse Patroner, men Soldaterne var væk, da vi nåede helt frem i Graven blev vi pludselig overdænget med Håndgranater, og fik ordre til at kaste vor Beholdning mod Fjenderne, da de slap op, stod vi våbenløse, men halvt bedøvede, men Franskmændene trak sig også tilbage efter større Forsyning. Et sted lå en såret og jamrede. Efter nogen ro kom der igen et nyt overfald med Håndgranater men ingen vovede sig ned i vor Grov, skjønt vi var fuldstændig i ro og ubevæbnet.

Da jeg efter et Kvarter kom til samling, opdagede jeg at mit ene Ben var følelsesløst, jeg måtte stå på et ben, Støvleskaftet på venstre side var sprængt, men Foden kun tilfyldt med blod, opholdelsesdriften tvang mig til at handle, for at tilkalde Hjælp fra vor gamle stilling, og fra Sanitæter, men også for at holde nye Overfald på afstand, fik jeg fat i et af de mange henkastede Geværer og Patroner, men det første Skud sprængte Løbet fra øverst til nederst, men jeg forblev uskadt, jeg fik fat i et nyt, og undersøgte først Løbet mod den næste Lyskugle, så lykkedes det, og jeg beskød Terrænet på afstand, og camouflerede et lille Kpm. efter at have værnet et par Geværer begyndte det at dages, og jeg fik min løn, en af vore Sanitæter var kommen herud, jeg blev forbunden og begyndte, efter Afsked med

mine Kammerater, at hinke tilbage for at finde en Sanitetsunderstand. En Major var også på Vej ud for at inspicere de forladte Stillinger, han gav mig påbud, straks at få en Indsprøjtning mod Stivkrampe.

Efter et par timer nåede jeg Sanitæterne, nu havde man forladt Høj nr.109 som den udsatte Stilling kaldtes. Nu kom jeg på Baare og blev ført til Feltlazaret i ATIGNY, her fejrede jeg altså den 2. Krigsjul, men uden mine Julepakker og hele mit Tornysterindhold, som lå ved Kpm. Min Uniform så ud som optrukket af en mergelgrav, efter 8 dage blev jeg ført tilbage til Krigslazaret i SEDAN. Mit store Sår var langsomt ved at læges, men ellers havde Benet ingen skade taget.

Da jeg igen kunde gaa blev jeg tildelt Infirgm. Etappe III Afdeling Citadelle, en gammel fransk Fæstning, hvor der tillige var Lazaret for russiske Krigsfanger som Arbejdede bag Fronten.

I denne tid blev jeg også ansat som Oppasser hos en civil Læge fra Leipzig som arbejdede med Røntgenfotografi på alle Lazarettet i Sedan, jeg hjalp at transportere Apparaterne fra sted til sted, desuden måtte jeg ordne en Stue, rede en stor dobbelt Messingseng i en fransk Lægebolig, hvor Lægen var i Felten.

Men Benet var nu helet så jeg skulde snart til Fronten igen. Feltvebelen spurgte om jeg længtes tilbage til Høj 109. Desværre fik jeg nu en Finger beskadiget under løsbrydning af gamle Egeplanker fra et gammelt Loft, som blev benyttet til Brændsel, Såret gik i blodforgiftning, og i stedet for Fronten, kom jeg på Lazaret, der måtte Operation til og jeg mistede en lille cm. af finger-enden.

Det var en smertefuld tid før Operationen, en dags tid efter spurgte Sygeplejersken om jeg havde rejst meget i Udlandet. Jeg har naturligvis talt Dansk under og efter Narkosen.

Cheflægen var fra Bayern: Dr. Carl, han har nok under Operationen opdaget, at jeg ikke var en vaskeægte Preusser. Bayrere og Preusserne kom i Strid, hver gang de kom i berøring med hinanden, i hvert fald blev jeg efter 8 dages god pleje, med Lazarettog afsendt til Tyskland med armen i bind.

Jeg var taknemlig, da Toget langsomt gled ud fra Sedan Station lænede jeg mig hilsende ud af et Vindue, der står min Kompagnifører, han siger til sin tilstedeværende Skriver : See der! Nu kommer Orlovssøgeren alligevel til Tyskland.

Lazarettet kørte så ind i Tyskland, en lang tur langs med Rhinen, så forbi Heidelberg, og endte i Wurzburg. Vi kom til et stort Lazaret med kun Krøblinger, som havde mistet Arme og Ben , de var just under Forbindingsbehandling, et grufyldt syn, sådan mængde samlet i et Lokale. Sammen med 10 andre Mænd og en Underofficer, blev jeg anbragt i et Augustinerkloster, med en gammel Civillæge til at efterse vore Sår.

Prioren var også en ældre Præst, som passede sin Kirke. Han overøste os med Velvilje, holdt en ung Plejer til vor Opvartning og Stuetjeneste. I den fortsatte Tillid kunde vi frit besøge den hele By og Omegn.

Her lå også det historiske Slot som Gustav Adolf , den svenske Sneekonge erobrede, sammen med Prinsessen som af sin Biskop, var indviet til med Dolk at dræbe Kongen, hun blev i tide afsløret af Kongens Livvagt og sendt til Sverige.

Her er næsten alle Katolikker, de fleste af mine Kammerater sprang hver morgen kl. 6 ud af sengen og med i Kirke når det ringede til Fromesse. Næsten hver uge var der kirkelig Procession gennem Byen for at bede for Freden, med Bisper og Præster i Spidsen.

Jeg havde her en herlig Måned, Prioren ofrede særdeles god Forplejning og hver dag en dobbelt Hofbryg; Men så var min Finger mesten lukket så Lægen kunde sende mig til Bremen, til min Troppeafdeling med Anvisning om 14 dages Orlov, før jeg var tjenestedygtig.

En Morgen fik jeg mit Rejsepas udleveret, efter en hjertelig Afsked med den gode Prior og mine Kammerater, var jeg atter i Toget, kørte så den herlige Tur gennem det Saksiske Svejs og nåede ved Aftenstid Bremen, meldte mig på Kasernen med mine Papirer, efter et par dage, fik jeg Orlov til Hjemmet, det blev jo et glædelig Gensyn, men den yngste Dreng kendte ikke sin Far, han var kun 9 Måneder da jeg rejste, og så uniformen.

Nu var Foråret langt fremskreden, og der var allerede Roer som skulde renses, for den bedste mandlige arbejdskraft var jo blevet indkaldt, før vi fik det meste arbejde fra Hånden, så var tiden næsten udløben, afskeden kom, et kærligt Farvel til min 82 årige Far og Tante Maren, de 4 små og min Hustru, ja og så på lykkelig Gensyn.

I Bremen blev jeg tildelt et Garnisonskompagni, havde en 8 dages øvelse, og så fulgte Vagtjeneste, deriblandt den store Vesperbro med Elektricitetsværk, og de store Oliefabrikker med de 50 store Tanke, Norddeutsche Leid og meget andet. Ja jeg blev også sendt med 2 Vagonladninger Svin til Konserverfabrikken i Elberfehl Barmen, (lige ved Krupfabrikker) Vognene blev stående timevis på Banegården, så måtte jeg stå vagt til de igen blev tilkoblede, så kørte jeg med Bagachevognen indtil de igen blev afkoblet, det skete på 3 Stationer, da det blev dag, kørte vi ind i Elberfehl Barmen, og jeg fik Vognene og Ledsagerpapirerne afleveret på Fabrikken.

Disse 2 Byer ligger sammen, skilt ved en lille Flod, over Floden svæver en Hængebane afstivet til begge Flodbredder. Næste Nat nåede jeg med Persontog, og et par omstigninger tilbage til Bremen.

De 3 Måneder gik rask hen, så blev jeg Indstillet til II Ers. No.75, og vi afgik til LOKSTEDERLAGER oppe i Holsten, her var en masse Militær til uddannelse, jeg kom dertil d.7.10.1916, og om en tre Uger, skulde vi afgå til Østfronten, der lå her mindst en 6 Regiment.

Jeg blev tildelt Rgm.409.11 Kompagni, og så blev vi den sidste Uge forsvarligt trænet, og afsted til utallige Parader. Jeg havde sendt meddelelse hjem, om vores snarlige afgang til Fronten.

Så fik jeg den sidste Søndag uventet besøg af min Kære Hustru, hun kom slæbende med et helt Spisekammer, hun havde også haft held at finde Natkvarter en 15 min. fra Lejren, så hun kunde rejse hjem næste dag, vi havde altså en masse timer at tale sammen.

Fra Nordslesvig var tallet af faldne allerede langt over 4000, det var ved at blive svært for en Husmoder at klare Familiens behov med de små Rationer, uden at hamstre.

De helt unge blev nu også indkaldt, og derhjemme blev Krigen allerede regnet for tabt. Til hjælp for Landbruget blev der anvist Russiske Krigsfanger, som mest hverken havde evne eller lyst.

Høsten gik derfor stor tilbage, der manglede Kunstgødning, så Jorden blev udpint.

Alle tyske Soldater var længst trætte af Krigen, vi kæmper ej for Tysklands ære, vi kæmper kun for Millionærer.

Men Søndag Eftermiddag og Aften randt hen, jeg så med bekymring at min Hustru allerede var mærket af for meget arbejde, og trængte til ro; Næste Morgen en kærlig afsked og kys til de små derhjemme, så forsvandt Toget.

Næste dag blev Lejren færdig til Opbrud, vi kom på Jernbanen og drog først op til NEUMYNSTER derfra blev en lang Togstamme samlet, som med store Maskiner kørte over Lybæk og så Østpå. Efter et par døgn, nåede vi op foran RIGA, hvor vi gik i Stillingen en Del længere sydpå.

Russerne lå endnu foran DYNAFLODEN. Et af vore svære Batterier sendte af og til en hilsen ind til Riga. På den tid mærkede vi næsten intet til det russiske Infanteri, derimod var det russiske Artilleri årvågne. Men mest kom der en ny Fjende: Vinteren.

Bag vore Stillinger lå store Gran og Fyrreskove, vi huggede meget Grantømmer, deraf byggede vi lune Understande ind i Bakkeskråninger, godt overdækket med Jord, hvor Løbegraven var bundløs, blev den belagt som gulv, med ½ m. lange Fyrrestænger, vi fik udleveret Hovedbeskyttere, hvor igennem kun Øjne og Næse var synlige, så fik vi varmere Fodlapper og Undertøj. Vinteren kom tidligt med masser af Sne og lave Kuldegrader, op til 30°, men så var der altid stille Vejr og Sne bag de store Skove.

I vores Understand brændte en lille Kakkelovn med Kogehul, altid rødgloedende og rygende af vådt Træ. Hvad der allermest plagede Soldaterne, var den knappe Forplejning, de blev magre og udsultede, andre blev syge, så Battalionslægen måtte indsende Klage, den hårde frost ødelagde måske masser af Kartofler og Roer.

Til Jul kom der så rigelig med Kærlighedsgaver og Julepakker, fra Kvindeforeningen, også fra Private, med indlagt Navn og Adresse. Det var vores 3. Krigsjul. Sammen med en 10 Mand Kammerater fejrede vi Juleaften i en Understand i en Granskov, med et lille Juletræ med Lys og Julegaver hjemmefra, og så lød de kendte Julesalmer ud i Natten, en munter Hamburger var Forsanger, han var fornyelig blevet Krigsviet, for ham blev det den sidste Jul, de skød af og til ind igennem vore Skydeskår, Hamburgeren var uforsigtig at gå lidt uden Dækning, han fik en Kugle i Ryggen og hans unge Hustru var Enke.

Så nærmede vi os April, og så kom Tøbruddet, Vandet blev vor Fjende, alle Løbegrave blev små Bække .

Russerne havde en Nat mens Isen endnu bar, trukket sig tilbage over Dynafloden, efter et par dage brød Vandmasserne Isen op, og Floden var en uoverstigelig Hindring, foran Russerne og Riga, ismasserne gik rullende mod Havet, vore Tropper rykkede frem til de forladte russiske Stillingen, de havde efterladt en mængde gammelt Brød, som var blevet overhældt med Petroleum, Resterne blev nøje undersøgt og spist hvad der var undsluppen olien.

Så indtrådte der igen en rolig Tid ved vor Frontafsnit, man ventede måske Revolution, Forsommeren bragte megen varme, og jeg fik en uventet Orlov, Løjtnanten spurgte en Dag han inspicerede, hvem der trængte til Hjælp hjemme til Høhøsten, og så "for" en Nat et langt Orlovstog gennem Rusland og Tyskland og nåede næste Nat de hjemlige Egne.

Jeg steg ud i Avnbøl og gik til fods gennem Ullerupskov, Bækgræn og nåede hjem helt uventet, men velkommen, jeg fik 14 Dage at hjælpe i, dagene gik som en Rus, med hjælpen er det måske blevet så som så, de 4 små fik igen deres Far lært lidt at kende, Tiden fløj afsted, igen en afsked, og efter et Døgns forløb nåede jeg igen mit Kompagni.

Vi var en 25 Mand fra Orlov, og Løjtnanten lod Kpm. Træde an til Optælling, men det russiske Artilleri var vågne, der lød en masse Skud og pludselig eksploderede Shrapnels over vore Hoveder, og jernsplinter for i Jorden rundt om os, Kpm. Styrtede under Kommando ind i Deres Understand, Løjtnanten bandede, men fortrak også hastig, da han så at en 6 Mand var sårede, min Sidemand, som også kom fra Orlov fik Kindbenet med nogle Tænder slået ind i Munden, blot for ubesindighed.

Så forløb et par Måneder i ro, med megen Sol og Varme, om Dagen var jeg tit en km. tilbage og meje Enggræs til Hø til Btl. Hestene, August Måned forsvandt, en Søndagformiddag holdt jeg storvask ved en dyb Brønd med iskoldt Vand, da jeg havde det kogte Linned færdig, tog jeg også min Hue til behandling og stod så en Tid barhovedet i det brændende solskin, da Huen og Vasken var ophængt til tørring, fik mit Hoved en Overbrusning af det isende Vand.

Om dette blev min Skæbne eller om jeg har været smittet af Myg fra det gamle Dynaflodleje vides ikke. Et par timer efter blev jeg syg, Kuldegysninger, Sting i Lungerne og stærk Hovedpine, da Sanitæteren blev tilkaldt havde jeg 40° Feber, jeg blev båret til Sanitetsunderstand, fik Aspirin, varme Omslag om Lænderne og Is på Hovedet , efter et par dage, måtte jeg føres til Lazaret i MITAU , men mine Tanker gik mest i Febervildelse, jeg erindrer dog, at en Feltvebel kom ind i Kælderen til mig, om jeg ikke vilde have min Pung, mit Ur og andet værdifuldt hjemsendt. Det skete, med Hilsen og "Tilstand alvorlig"; Men min Guldring var væk.

Her i kælderen lå jeg i lang tid, to Sygepassere gav mig et par gange daglig varme Omslag, Ispose på Hovedet og Aspirin. Det er mærkeligt, at alle disse Feberdrømme har fæstnet sig i Hukommelsen, jeg drømte i mange Nætter, at jeg lå under en Dynabro, vandet rislede dybt under mig, altid lå jeg over rislende klufsende Vand, senere var jeg hjemme i de gamle Stuer hos Far og Mor, og i Stuerne hos min Sofie, men jeg følte altid Sjælefred og Fred med min Gud.

Omsider nåede jeg ud af Kælderen og blandt andre sårede; Men jeg var sløj, kunde ikke tale, og der var som Slør for mine Øjne; men hørelsen var god, nu havde vi Lægernes Stuegang, Overlægen siger en dag i Forbifarten, den Patient synes at have mistet sin Forstand, men måske kan vi frelse ham med indpodning af Malaria, jeg kunde ikke protestere, de var længst forbi.

Nu gik Sygdommen mere over til Vekselfeber, den kom hver Nat hen imod Dagning, med Kuldegysninger så sengen rystede 40° feber, men synet blev bedre, og jeg talte også med lidt besvær. Jeg kunde nu læse breve hjemmefra, og prøvede at skrive selv.

Nu fik jeg Meddelelse hjemmefra, at en Nabo hjemme var død her i Mitau af Tyfus, men på et andet Lazaret, men jeg fik ikke lejlighed til at opsøge hans Grav, da jeg kort efter på Båre blev ført til Lazaret i BROMBERG i POSEN, her fik jeg kun med mellemrum Anfald af Feber, men jeg var svag og afpillet, men efter en Måned's pleje begyndte jeg dog at støtte på Benene. På anvisning af Sygeplejeren fik jeg serveret en stegt Due, foræret af en besøgende Dame, bagefter bad de mig sende en skriftlig Tak til Damens Adresse, måske for at kontrollere mine Åndsevner.

Jeg kom altså til at fejre også den 4. Krigsjul på Lazaret. Den 18.1.1918 blev jeg over Berlin ført til Lazaret i SLESVIG, her lå jeg et par Måneder, så 1. Ers. 84, her gjorde jeg en Måned's Garnisonstjeneste, da jeg om Sommeren var i Rusland, traf jeg en Landsmand fra Tinglev, han fortalte, at det begyndte at gære hjemme i Nordslesvig, Krigen ansås for tabt, og H.P. Hanssen var parat til at få den henlagde Prg. 5 indfriet.

Her i Slesvig fik jeg så besøg af min Hustru, da jeg i September blev alvorlig syg, og min Brevveksling en tid ophørte, havde der meldt sig en ung Mand som Bestyrer hjemme, han var fri for Militær på Grund af Tuberkulose, nu havde Sofie fået det lettere.

Da jeg lå på Lazaret her i Slesvig, brændte en Nat en Fløj af Gottorp Slot, som Militæret havde benyttet som Tøjdepot, den sidste Måned her i Slesvig, måtte jeg for det meste rydde op efter Branden.

Endelig d. 12. April blev jeg hjemsendt på 3 Måneders Sygeorlov, jeg var nu igen arbejdsdygtig så Bestyreren igen drog til sit Hjem.

Efter de 3 Måneder, blev jeg igen indkaldt til Undersøgelse blev "kezo Etappe", men kom dog hjem igen, til nærmere Ordre; Men så begyndte Marineoprøret i Kiel, Krigsskibene som sendes til søs, kom hurtigt i Matrosernes Magt, thi de fleste Officerer var også Krigstrætte, og ikke til sinds, at ofre deres Liv til ingen Nytte.

Kielmytteriet blev Gnisten, som fængede overalt i de store Garnisoner, Mandskabet sammen med Borgerne, dannede overalt Soldaterråd, Banegårde og Posthuse blev besat, der afgik ikke mere Militærtog, ingen Ammunition blev afsendt, Tyskerne blev tvungne til Tilbage tog, og så kom kort efter Våbenstilstanden.

Jeg blev altså ikke indkaldt mere, min Krig var forbi. I Tyskland rasede hist og her Borgerkrig, men uden nogen Blodsudgydelse.

Vi hjemme havde tabt mindst 6000 Unge, og der lå megen Sorg og Savn ud over Nordslesvig, Landsdelen havde gjort sin Pligt over for den Stat, som den ikke af fri vilje hørte, derfor kunde vor Fører i den Tyske Rigsdag, med en vis ret, forme og tilrettelægge det gamle Krav i Prgr. 5 om fri Afstemning om vort Tilhørsforhold, dette måtte ske ved Fredsslutningen, støttet af de allierede.

Men nu meldte sig også den økonomiske Fallit, Markens Kurs faldt hurtig, så al Drifts, Erhvervs og Sparekapital i løbet af de følgende to Aar, var forvandlet til værdiløse Milliard-sedler. De smarte Kapitalister, så deres Fordel i Hast at købe fast Ejendom til svimlende Priser, bagefter sad altså Sælgeren med svien.

Efter Våbenstilstanden indkaldte vor Fører d. 17. November til et stort Folkemøde i Aabenraa på Folkehjem og meddelte, at ved hans første Forhandlinger, og efter en lykkelig Afstemning. Vilde Nordslesvig blive tilbagegivet til Danmark.

Meddelelsen vakte stormende Jubel i den tusindtallige Forsamling, mange græd af Glæde, den mægtige Hyldest til vor Fører H.P. Hanssen, druknede i Sang, overalt på Byens Gader. Glæden blev bragt hjem til dem, som måtte blive hjemme.

Den sidste Vinter fik man på Landet travlt med at få et Flag anskaffet, og Flagstangen parat, en god Dansk Mand stillede en lille Granskov, med smukke lange Graner, til Auktion.

Kjedeligt var det, at min guld Vielsesring forsvandt da jeg lå syg i Kælderen i Mitau, bevidstløs; Men jeg har meget at takke for, at jeg selv kom til kræfter og måtte komme hjem igen, Sund og Rask til min kære Familie.

Hilsen fra skyttegraven

Du lille Fugl, som højt mod Sky sig svinge
bring Du en Hilsen til min Hustru hen
Du meget let derhen kan Vejen finde
og jeg Dig nøje vil beskrive den.

Flyv allerførst mod øst og så mod Norden
helt op til Slesvigsk Land, nær Brede Aa,
der er mit Hjem, mit Et og Alt på Jorden
der bor min Kone, og de kjære Små.

En venlig Landsby, ser Du for Dit Øje
med slanken Kirkespil, og høje Træer.
Og Hjemmet mit, Du let da fra det høje
med teglhængt Tag og Ruder små vil se.

Er det ved Dag, at Du Dig der befinde
tre Piger og en Dreng med røde Kinder
de raske Poder, Du der lege se
som ejer al min Faderkærlighed

ER det ved Aften tid, og Lyset brænder
og de bliver puttet i den varme Seng
da fromt til Bøn de folder deres Hænder
og ber for Far, som er saa langt fra dem.

Ja , sig til dem, at Fader også beder
for Jer, derude på sin Nattevagt,
Da vandrer Tanken altid hjem til Eder,
og Minder strømmer ind med sælsom Magt.

Ja, Minder om de lykkelige Dage,
Hvor vi i Skumringstimen sad og sang,
naar Far fortalte Eventyr og Saga
og eders latter gennem Stuen klang

Sig til Konen min, hun maa ej græde,
men tørre Taaren af den blege Kind.
Forsøg med Børnene en Sang at kvæde
og Du skal se, det lette vil Dit Sind

Vort fælles Haab, det er jo det, min Kjære,
at det med Krigen snart maa være stop,
at vi igjen som for kan sammen være
til Himlens Gud en Tak da sendes op.